

HANDLEIDING VOOR HET OPSTELLEN VAN WATERPARAGRAFEN IN BESTEMMINGSPLANNEN

Arnhem integreert waterbeheer in stedelijk waterplan

De afgelopen jaren zijn ideeën omtrent het waterbeheer sterk aan verandering onderhevig. Het intensievere gebruik van de ruimte vraagt om een duidelijker afstemming tussen water en ruimtelijke ordening. Niet in de laatste plaats omdat water structureel meer ruimte dient te krijgen, ook in het stedelijk gebied. De gemeente Arnhem is momenteel bezig met de herziening van een groot aantal bestemmingsplannen. Binnen een kort tijdsbestek dient deze herziening te zijn voltooid. Om water nu meer aandacht te geven en te anticiperen op de huidige ontwikkelingen rond integraal waterbeheer heeft de Dienst Stadsbeheer aan DHV gevraagd samen een methodiek te ontwikkelen waarmee op eenduidige wijze invulling kan worden gegeven aan de waterparagraaf. Ten grondslag aan deze vraag staan het nieuwe karakter van de (intern gemeentelijke) advisering en het 'taalprobleem' tussen de juridische medewerkers van Dienst Stadsontwikkeling en de technische mensen van Dienst Stadsbeheer.

Aan het integraal waterplan werkt de gemeente Arnhem samen met haar acht waterpartners. Daarnaast wordt in diverse projecten gewerkt aan een duurzaam (stedelijk) watersysteem, zoals bij de inrichting van het uitbreidingsgebied Schuytgraaf. In veel gevallen is het wenselijk dat (stedelijk) waterbeleid niet slechts wordt vastgelegd in een beleidsplan, maar tevens vroegtijdig aan de orde komt in de planvorming en later op een juridisch afdwingbare manier terugkomt in het ruimtelijk beleid. Het bestemmingsplan is daartoe op gemeentelijk niveau het juiste middel.

Met alle betrokken partijen ontwikkelt Arnhem een breed gedragen handleiding waarmee op bestemmingsplanniveau een watertoets kan worden uitgevoerd. De handleiding bevat een korte beschrijving van de actuele regelgeving en beleid op het gebied van water, een controlelijst van alle te toetsen wateraspecten, alsmede handreikingen om relevante wateraspecten te vertalen in bestemmingsplanvoorschriften voor het betreffende plangebied. Met de handleiding kan de gemeente invulling geven aan de waterparagraaf van het bestemmingsplan en daarmee de waterbelangen ruimtelijk formaliseren.

Toepassing

DHV heeft voor twee deelgebieden in Arnhem de handleiding toegepast en con-

leiding worden niet alleen bestemmingsbepalingen beschreven, maar worden ook in de toelichting de planbeschrijving, de beperkingen, de toelichting op de voorschriften, de voorschriften en de plankaart voor het aspect water in samenhang ingevuld.

De handleiding voor Arnhem onderscheidt drie watergerelateerde bestemmingsbepalingen. Daar waar waterbeheer 'leidend' is zal dit in de bestemming tot uitdrukking komen:

- De bestemming 'Waterkering' (veelal een dubbelbestemming) zal worden gelegd op waterkeringen met hun beschermingszones;
- De bestemming 'Water' zal worden gelegd op de Rijn, en andere wateren en watergangen die naar aard, situering en omvang ruimtelijk van belang zijn.
- De bestemming 'Groen en water': om aan te geven dat water veel meer dan tot nog toe een beeldbepalend, zichtbaar deel gaat uitmaken van bestaand stedelijk gebied, zal aan het openbaar groen waarin wadi's, kleine watergangen, kleine waterpartijen en infiltratiegebieden een plaats kunnen hebben, de bestemming 'Groen en water' gegeven worden. In een bestemmingsplan kan uiteraard niet worden vastgelegd dat er vervolgens

creet uitgewerkt in een waterparagraaf voor de betreffende bestemmingsplannen. Omdat de handleiding aansluit bij de indeling van bestemmingsplannen zoals de gemeente Arnhem die hanteert, kunnen de diverse onderdelen op een eenvoudige, uniforme en snelle wijze worden ingevuld en overgenomen. Door toepassen van de hand-

Een voorbeeld van een infiltratievoorziening.

ook daadwerkelijk afgekoppeld moet worden.

Daar waar andere bestemmingen 'leidend' zijn, maar waterbeheer een rol van betekenis speelt zal dit in de doeleindenschrijving van die andere bestemming, maar mogelijk ook in bebouwingsvoorschriften, aanlegvergunningvereisten en gebruiksvoorschriften tot uitdrukking moeten komen. Te denken valt aan de bestemming 'natuur' voor ecologische verbindingzones, de bestemming 'landgoed', 'verkeer' of 'verblijfsgebied' waar tenminste in de doeleindenschrijving waterbeheer als subbestemming moet worden opgenomen alsmede beperkingen ten aanzien van het bouwen.

Bij ieder bestemmingsplan zal in de planbeschrijving en de toelichting worden vastgelegd welke beperkingen vanuit het waterbeheer worden opgelegd en welke niet concreet in de voorschriften van een bestemmingsbepaling te regelen zijn. Deze beperkingen vloeien voort uit het beleid van de gemeente, de waterkwaliteitsbeheerder, de provincie of het rijk. Als onderdeel van de handleiding is voor de gemeente Arnhem een beperkingen- of signaleringskaart gemaakt, waarop globaal is aangegeven welke beleidsthema's met mogelijke beperkingen ten aanzien van water er binnen het plangebied vallen. Het gaat dan onder meer om het aangeven van waterwingebieden, ecologische verbindingzones, beschermingszones van waterkeringen en grondwaterbeschermingsgebieden.

Naast de beperkingen wordt in de planbeschrijving ook aangegeven welke doelstellingen de gemeente wil bereiken met het waterbeheer in het plangebied. Eén van de belangrijkste nieuwe elementen is ongetwijfeld de watertoets voor voorgenomen nieuwe woningbouwlocaties. Hierbij wordt getoetst of de voorgenomen locatie uit hydrologisch oogpunt geen onoverkomelijke bezwaren ontmoet.

Hoewel niet alle relevante wateraspecten in een bestemmingsplan moeten of kunnen worden vastgelegd, heeft de gemeente Arnhem met de handleiding in combinatie met bestemmingsplannen een belangrijk instrument in handen om waterbeheer en ruimtelijke ordening goed op elkaar af te stemmen. Bij planontwikkeling zijn naast het bestemmingsplan ook andere instrumenten van belang waarbij meer de technische aspecten worden geregeld. Dit zijn met name te stellen randvoorwaarden bij een planontwerp en verder de milieuvergunning, privaatrechtelijke overeenkomsten en een goede voorlichting naar burgers en bedrijven.

rechtelijke overeenkomsten en een goede voorlichting naar burgers en bedrijven.

Het draagvlak voor en de acceptatie van de handleiding door de bij het Arnhemse waterbeheer betrokken partijen is groot. Het document is namelijk tot stand gekomen in overleg met alle betrokken 'waterpartners' – Waterschap Rijn en IJssel, Polderdistrict Betuwe en Zuiveringsschap Rivierenland – en vindt brede steun bij de afdeling Ruimtelijke Ordening van de gemeente Arnhem. De

provincie Gelderland en de Inspectie Ruimtelijke Ordening juichen het initiatief van harte toe.

Voor meer informatie: Michä van Aken van DHV (026) 354 04 53 of Henk Velthorst van de gemeente Arnhem (026) 377 42 43.

Foto's: Michä van Aken

Water neemt in Arnhem een belangrijke plaats in, ook in het park Sonsbeek.

